YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kuudes jaosto)
28 päivänä marraskuuta 2002 *

Asiassa C-259/01,

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään R. Tricot, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana,

vastaan

Ranskan tasavalta, asiamiehinään G. de Bergues ja A. Bréville-Viéville, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

jossa kantaja vaatii yhteisöjen tuomioistuinta toteamaan, että Ranskan tasavalta ei ole noudattanut maakaasun sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä 22 päivänä kesäkuuta 1998 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 98/30/EY (EYVL L 204, s. 1) ja erityisesti sen 29 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole antanut kyseisen direktiivin noudattamisen edellyttämiä lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä tai ainakaan ilmoittanut niistä komissiolle,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto),

toimien kokoonpanossa: kuudennen jaoston puheenjohtajan tehtäviä hoitava toisen jaoston puheenjohtaja R. Schintgen (esittelevä tuomari) sekä tuomarit C. Gulmann, V. Skouris, F. Macken ja N. Colneric,

julkisasiamies: C. Stix-Hackl,
kirjaaja: R. Grass,

ottaen huomioon esittelevän tuomarin kertomuksen,

kuultuaan julkisasiamiehen 11.7.2002 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Euroopan yhteisöjen komissio on nostanut EY 226 artiklan nojalla kanteen, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 3.7.2001 ja jossa yhteisöjen tuomioistuinta vaaditaan toteamaan, että Ranskan tasavalta ei ole noudattanut maa-

kaasun sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä 22 päivänä kesäkuuta 1998 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 98/30/EY (EYVL L 204, s. 1; jäljempänä direktiivi) ja erityisesti sen 29 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole antanut kyseisen direktiivin noudattamisen edellyttämiä lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä tai ainakaan ilmoittanut niistä komissiolle.

Asiaa koskevat oikeussäännöt ja oikeudenkäyntiä edeltävä menettely

2 Direktiivin 29 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on saatettava direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään kahden vuoden kuluttua sen voimaantulosta eli viimeistään 10.8.2000 ja ilmoitettava tästä komissiolle.

3 Ranskan viranomaiset lähettivät 17.8.2000 päivätyllä kirjeellään komissiolle tietoja direktiivin säännösten saattamisesta osaksi Ranskan oikeusjärjestystä. Ne ilmoittivat, että hallitus oli hyväksynyt lakiehdotuksen, joka oli tarkoitus esittää parlamentille lain antamiseksi mahdollisimman pian.

4 Koska komissio ei saanut mitään tietoja, joiden perusteella se olisi voinut todeta direktiivin täytäntöönpanotoimenpiteiden muodollisen toteuttamisen direktiivin

29 artiklassa asetetussa määräajassa, komissio osoitti Ranskan viranomaisille 22.9.2000 virallisen huomautuksen, jossa todetaan Ranskan hallituksen jättäneen noudattamatta sille tältä osin kuuluvia yhteisön oikeuden velvoitteita ja pyydetään sitä esittämään huomautuksensa komissiolle kahden kuukauden määräajassa.

5 Ranskan viranomaiset vastasivat kyseiseen viralliseen huomautukseen 21.11.2000 päivätyllä kirjeellään ja korostivat, että direktiivin saattaminen osaksi Ranskan oikeusjärjestystä edellyttää pitkälle meneviä muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön ja että tämän täytäntöönpanon varmistavan lakiehdotuksen hyväksymistä odotettaessa Ranskan talouden toimijat olivat toteuttaneet siirtymätoimenpiteitä kaasuverkkoon pääsyn vapauttamiseksi.

6 Koska komissio totesi, että Ranskan tasavalta ei ole ryhtynyt mihinkään direktiivin täytäntöönpanotoimenpiteisiin, komissio osoitti sille 5.2.2001 päivätyn perustellun lausunnon ja vaati sitä toteuttamaan direktiivistä seuraavien velvollisuuksien noudattamiseksi tarvittavat toimenpiteet kahden kuukauden määräajassa kyseisen lausunnon tiedoksiannosta.

7 Ranskan viranomaiset ilmoittivat 6.4.2001 päivätyllä kirjeellään uudestaan komissiolle yhtäältä aikomuksestaan saattaa direktiivi osaksi Ranskan oikeusjärjestystä ja toisaalta väliaikaisista toimenpiteistä, joiden tarkoituksena on varmistaa mainitun direktiivin tavoitteiden välitön toteuttaminen.

8 Koska kyseiset tiedot osoittivat, että direktiiviä ei vieläkään ollut saatettu osaksi Ranskan oikeusjärjestystä, komissio päätti nostaa nyt käsiteltävänä olevan kanteen.

Pääasia

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

9 Komissio väittää, että Ranskan tasavalta on jättänyt noudattamatta direktiivin 29 artiklan mukaisia velvoitteitaan, ja se muistuttaa samalla yhtäältä EY 10 artiklan ja EY 249 artiklan kolmannen kohdan sisällöstä ja toisaalta yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneesta oikeuskäytännöstä, jonka mukaan jäsenvaltioiden, joille direktiivi on osoitettu, on mukautettava lainsäädäntönsä direktiiviin asetetussa määräajassa eivätkä ne voi sisäisen oikeusjärjestyksensä oikeussääntöihin, toimintatapoihin tai tilaan vetoamalla perustella kyseisen velvoitteen noudattamatta jättämistä.

10 Ranskan hallitus korostaa, että komission mainitsemien artiklojen mukaisten jäsenvaltioiden velvoitteiden täytäntöönpano ei välttämättä seuraa säädöksen muodollisesta hyväksymisestä, vaan se voi seurata myös kyseisen alan hallinnossa tapahtuneista käytännön muutoksista, joilla voidaan saavuttaa direktiivissä asetetut tavoitteet.

11 Mitä tulee direktiivissä asetettuihin tavoitteisiin, sellaisina kuin ne ilmenevät erityisesti sen 7 ja 9 perustelukappaleesta, Ranskan hallitus väittää, että se on ainakin osittain täyttänyt velvollisuutensa, koska se on ryhtynyt kaasualan vapauttamisen käytännön toteuttamiseen Ranskassa. Sellaisen järjestelyn välitön soveltaminen, joka tuottaa direktiivillä tavoitellun vaikutuksen, kuten ulkopuolisten kaasuverkkoon pääsyn, mahdollistaa nimittäin kyseiselle jäsenvaltiolle kyseisessä direktiivissä tarkoitettujen tavoitteiden noudattamisen ja näin ollen sen EY 10 artiklan mukaisen lojaalin yhteistyön velvoitteen täyttämisen.

12 Toteutetun toimitus- ja jakeluverkkoon pääsyä koskevan siirtymäjärjestelyn osalta Ranskan hallitus toteaa, että se on ollut voimassa 10.8.2000 lähtien ja että sitä koskevat tiedot on ilmoitettu komissiolle 17.8.2000. Kyseinen järjestely mahdollistaa direktiivin 18 artiklassa tarkoitetuille "vaatimukset täyttäville asiakkaille" pääsyn kaasuverkkoon tekemällä vähintään yhden vuoden toimitussopimuksen. Kyseessä olevat talouden toimijat ovat julkaisseet tämän pääsyn yleiset ehdot ja tariffit. Lisäksi vaatimukset täyttävillä asiakkailla on tietyin edellytyksin mahdollisuus käyttää tilapäisiä varastopalveluja kaasuverkon eri paikoissa.

13 Ranskan hallituksen mukaan kyseisen järjestelmän soveltaminen on mahdollistanut vaatimukset täyttäville asiakkaille kaasun toimitussopimusten uudelleen neuvottelemisen ja jopa toimittajan vaihtamisen. Kyseisen järjestelmän käyttöön ottamisen jälkeen 14 prosenttia vaatimukset täyttävistä asiakkaista Ranskan markkinoilla oli jo vaihtanut toimittajaa ja neljä uutta talouden toimijaa oli aloittanut toimintansa markkinoilla.

14 Lisäksi talouden toimijat ovat sitoutuneet erittelemään kirjanpidollisesti kuljetukseen liittyvän ja kaupallisen toimintansa sekä varmistamaan näiden toimintojen välisten kauppa- ja rahoitussuhteiden täydellisen avoimuuden.

15 Ranskan hallitus lisää vastauskirjelmässään, että komissio riitauttaa ainoastaan direktiivin täytäntöönpanotavan eikä niiden toimenpiteiden tehokkuutta, joihin sen toteuttamiseksi on ryhdytty.

16 Se väittää lisäksi, että markkinoiden vapauttaminen on nopeutumassa, koska yhtäältä kyseistä alaa koskevan lainsäädännön antaminen etenee asteittain — esimerkkinä valtion varoista annetun lain 81 §, joka on oikaistu 31.12.2001 ja jolla kumotaan kaasuverkkoja koskeva toimilupajärjestelmä — ja koska toisaalta Ranskan maakaasumarkkinoiden avoimuus on lisääntynyt.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

17 On aluksi huomattava, että vaikka yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä käy ilmi, kuten Ranskan hallitus korostaa, että direktiivin täytäntöönpano ei välttämättä edellytäkään lainsäädäntötoimia kaikissa jäsenvaltioissa, yhteisöjen tuomioistuin on todennut, että näin voi olla ainoastaan sillä edellytyksellä, että kansallisessa oikeudessa taataan tosiasiallisesti direktiivin täysimääräinen soveltaminen, että tästä oikeudesta johtuva oikeudellinen tilanne on riittävän täsmällinen ja selvä ja että oikeudensaajat voivat saada tiedon kaikista oikeuksistaan ja voivat tarvittaessa toteuttaa ne kansallisessa tuomioistuimessa (ks. erityisesti asia C-144/99, komissio v. Alankomaat, tuomio 10.5.2001, Kok. 2001, s. I-3541, 17 kohta).

18 Seuraavaksi on muistettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan sellaisten kansallisten säännösten voimassapitäminen, jotka sellaisinaan ovat ristiriidassa yhteisön oikeuden kanssa, johtaa, silloinkin kun kyseinen jäsenvaltio toimii sopusoinnussa yhteisön oikeuden kanssa, tosiasialliseen tilanteeseen, joka on epäselvä, koska kyseisen oikeuden subjektit jäävät epävarmoiksi heille kuuluvista mahdollisuuksista vedota yhteisön oikeuteen (asia C-185/96, komissio v. Kreikka, tuomio 29.10.1998, Kok. 1998, s. I-6601, 32 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

19 On lopuksi todettava, että yhteisöjen tuomioistuimen direktiivien täytäntöönpanoon liittyvästä oikeuskäytännöstä käy ilmi, että EY:n perustamissopimuksen mukaista velvoitetta ei voida pätevästi täyttää pelkillä hallinnollisilla käytännöillä, joita voidaan hallinnon sisäisesti muuttaa ja joita ei julkaista asianmukaisella tavalla (ks. mm. asia C-394/00, komissio v. Irlanti, tuomio 17.1.2002, Kok. 2002, s. I-581, 11 kohta).

20 Käsiteltävässä asiassa sekä Ranskan hallituksen komission kanssa oikeudenkäyntiä edeltävän menettelyn aikana käymästä kirjeenvaihdosta että vastineesta ja vastauskirjelmästä käy ilmi, että perustellussa lausunnossa asetetun määräajan päättyessä Ranskassa voimassa olevat säädökset eivät varmista direktiivin täydellistä täytäntöönpanoa.

21 Direktiivin tavoitteiden saavuttamiseksi toteutettujen käytännön toimenpiteiden osalta riittää sen toteaminen, että jos perustamissopimuksen mukaista velvoitetta ei voida pätevästi täyttää pelkillä hallinnollisilla käytännöillä, kuten tämän tuomion 19 kohdassa mainitusta oikeuskäytännöstä käy ilmi, näin on myös sitä suuremmalla syyllä sellaisten käytäntöjen osalta, jotka eivät ole jäsenvaltion vaan tietyn alan talouden toimijoiden toteuttamia, kuten käsiteltävässä asiassa.

22 Näin ollen on todettava, että Ranskan tasavalta ei ole noudattanut direktiivin 29 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole antanut tämän direktiivin noudattamisen edellyttämiä lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä.

Oikeudenkäyntikulut

23 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on vaatinut oikeudenkäyntikulujensa korvaamista ja Ranskan tasavalta on hävinnyt asian, viimeksi mainittu on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) **Ranskan tasavalta ei ole noudattanut maakaasun sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä 22 päivänä kesäkuuta 1998 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 98/30/EY 29 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole antanut kyseisen direktiivin noudattamisen edellyttämiä lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä.**

2) **Ranskan tasavalta velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.**

Schintgen Gulmann Skouris

Macken Colneric

Julistettiin Luxemburgissa 28 päivänä marraskuuta 2002.

R. Grass J.-P. Puissochet

kirjaaja kuudennen jaoston puheenjohtaja